

А. Рум'янцева

**ВТІЛЕННЯ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ПІАНІСТИЧНИХ ТРАДИЦІЙ
У ПЕДАГОГІЦІ ВИКЛАДАЧІВ ОДЕСЬКОЇ ФОРТЕПІАННОЇ ШКОЛИ**

А. Rumiantseva

**THE EMBODIMENT OF WESTERN EUROPEAN PIANO TRADITIONS
IN THE PEDAGOGY OF TEACHERS OF ODESA PIANO SCHOOL**

Українська фортепіанна педагогіка, яка сформувалася на підґрунті досягнень найкращих світових фортепіанних шкіл, успадкувала найпрогресивніші, усталені та випробувані часом методичні виконавські принципи, зокрема настанови західноєвропейських майстрів піанізму: Т. Лешетицького, К. Таузіга, Т. Кулака, Ф. Бузоні, Л. Годовського тощо.

Одна з найстаріших в Україні одеська фортепіанна школа, ушляхетнена видатними іменами Е. Гігельса, Я. Зака, М. Грінберг, М. Старкової, М. Рибіцької, Б. Рейнґальд, Л. Гінзбург, також відчула на собі вплив західноєвропейського піанізму, особливо в період становлення.

Передумовами формування одеської піаністичної школи у XIX ст. (як і в інших вітчизняних культурних центрах) стали: побутове салонне музикування; інтенсифікація культурного, зокрема музичного, життя в місті; виступи місцевих (А. Жиліна, Н. Кашевського, К. Масалова, А. Герке, А. Гензельта) та гастролі західних піаністів, (Л. Мейера (1836–1837), О. Дрейшока (1841) та ін. у салонах М. Кирьякова, М. Мурзакевича, К. Зеленецького, М. Розберга, А. Скальковського, О. Левшина.

Одним з важливих чинників прискорення формування системи професійної фортепіанної освіти в Одесі стали 6 концертів піаніста-віртуоза й видатного композитора Ф. Ліста (1847). Незабутні враження від піаністичної майстерності угорського генія сприяли поширенню та популяризації фортепіанного мистецтва в місті, що зумовило необхідність створення закладів професійної музичної освіти, прообразами яких стали музичні класи в Інституті шляхетних дівчат (1828), Рішельєвському ліцеї (1817) та інших навчальних закладах, де учні отримували досвід гри на фортепіано. Популяризаторами фортепіанного мистецтва були приватні музичні навчальні заклади, такі як: музичні курси Ф. Кестлера (1854), М. Шмітта, Г. Рахміля, К. Лаглера та Р. Гельма (1888) — випускників Празького музично-педагогічного інституту (клас Ф. Прокша) та Лейпцизької консерваторій (клас Л. Плоді, Е. Венцеля, І. Мошелеса, К. Рейнеке); музична школа Л. Гарпфа (1877); музичні курси та класи Д. Ресселя (1892), який з 1882 р. впроваджував в Інституті шляхетних дівчат піаністичні принципи своїх педагогів: І. Мошелеса, К. Рейнеке (Лейпцизька консерваторія); А. Брукнера (Віденська консерваторія) та Т. Куллака (Берлінська музична академія), а також К. Таузіга, А. Лешгорна, А. Рубінштейна, Ф. Ліста, у яких музикант удосконалював виконавську майстерність після закінчення освіти.

Започаткування професійної музичної освіти в місті почалося після реорганізації (1897) створених при музичному товаристві музичних класів в Одеське музичне училище (1876). Серед перших викладачів училища виділялась постать чеського піаніста-віртуоза та композитора Ігнаца Тедеско. Учень Й. Трібензее та В. Томашека, у минулому викладач Інституту шляхетних дівчат, І. Тедеско упроваджував у свою

педагогічну практику традиції чеської фортепіанної школи. Віденську фортепіанну школу в Одеському музичному училищі репрезентували Г. Бібер (послідовниця класичного стилю виконавства) та Б. Дронсейко-Миронович (прихильниця романтичного виконавства), а також піаністи Р. Кауфман та Р. Фельдау. Настанови К. Рейнеке у виконавській та педагогічній діяльності використовував директор музичного училища, випускник Лейпцизької консерваторії Д. Климов.

У педагогічній та виконавській практиці одеські педагоги-піаністи втілювали успадковані від світових корифеїв піанізму кращі виконавські принципи західноєвропейських фортепіанних шкіл, зокрема філігранну технічну досконалість, точність відтворення нотного тексту, ретельне виконання авторських ремарок, бездоганну артикуляцію, майстерну педалізацію, різноманітне туше, аналітичне усвідомлене ставлення до проблем виконавства, відтворення стилістичних особливостей твору. Наслідуючи методичні постулати своїх європейських наставників, одеські музиканти збагатили усталені традиції фортепіанного виконавства чуттєвістю, емоційністю та експресією.

У створеній на базі музичного училища Одеської консерваторії (1913) продовжили свою педагогічну практику Р. Кауфман, Г. Бібер та Б. Дронсейко-Миронович, одна з перших випусниць якої Б. Рейнвальд своєю викладацькою діяльністю зробила вагомий внесок не тільки в українську, а й у світову музичну культуру.

Отже, становлення професійної освіти та педагогіки одеської фортепіанної школи відбувалося під величезним впливом та на підґрунті західноєвропейського піанізму. Фундаторами, які заклали основи піаністичної культури в Одесі, переважно були випускники західноєвропейських музичних навчальних закладів, що дозволило втілити в їхню практику прогресивні виконавські принципи, які акумулювалися, трансформувалися та транслюються подальшим поколінням.

О. Степанова

ВІД ТЕХНІКИ ДО ВИРАЗНОСТІ: СИНТЕЗ МАЙСТЕРНОСТІ ТА АРТИСТИЗМУ В ПІАНІЗМІ

О. Stepanova

FROM TECHNIQUE TO EXPRESSIVENESS: THE SYNTHESIS OF SKILLS AND ARTISTRY IN PIANISM

Розвиток фортепіанного мистецтва, упродовж усього часу, характеризується постійним генеруванням різноманітних виконавських прийомів, що призводять до формування пальцевої техніки, підпорядкованої художнім завданням. Виконання музичних творів не композиторами-віртуозами, вмотивованими роботою над удосконаленням гри на фортепіано під час публічних виступів, ставило перед музикантами нові завдання — забезпечення балансу між наближеністю до авторського задуму та певного рівня свободи інтерпретації, а також високі вимоги до техніки володіння фортепіано.

Основою є на градації виконавських типів піаністів, друга половина XIX століття знаменується переходом від типу віртуоза-композитора до віртуоза-інтерпретатора. У цей період поширеним було не лише створення музичних композицій, а й виконання творів інших авторів. Проте творча індивідуальність